

Els capellans obrers. Antifranquisme i Església

Neus Baena i
Jaume Fernàndez

Reus

4 de juny de 2024

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Arxiu Comarcal del Baix Camp

ARXIU MUNICIPAL
REUS

CARRUTXA

Vaga de la fàbrica Song Alena, 1974. Autor de la fotografia: Jaume Cisteró, antic jesuïta obrer de Bonavista.

Esquema de la presentació

- 1- Fonts, marc teòric i metodològic.
- 2- Context històric: «fills del nostre temps».
- 3- Educació al Seminari de Tarragona.
- 4- Conscienciació de la problemàtica obrera. Per què sacerdot obrer?
- 5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona.
- 6- Xarxa de relacions humanes dels sacerdots obrers.
- 7- Repressió de l'Estat franquista a membres de l'Església catòlica.
- 8- Reflexions finals.

1- Fonts, marc teòric i metodològic

- Arxius civils i eclesiàstics (Tarragona, Barcelona i Madrid).
- Fonts orals: sacerdots obrers, sacerdots amb altres compromisos (socials, DDHH, culturals, nacionals), missioneres seculares, militants de l'apostolat seglar i de grups sindicals i polítics.
- Memòries personals.
- Bibliografia i articles.

1- Fonts, marc teòric i metodològic

- Història religiosa.
- Història sociocultural.
- Història amb fonts orals.
- Buits historiogràfics i documentals.

2- Context històric: «fills del nostre temps».

Nacionalcatolicisme: Església i Estat franquista

Franco sota pali (manifestació pública del nacionalcatolicisme).

- Nacionalcatolicisme (unió interessada entre Església i dictadura franquista).
- Església com a bloc monolític?
- Bases i jerarquia.

2- Context històric: «fills del nostre temps».

Nacionalcatolicisme: Església i Estat franquista

MARXISMO Y CRISTIANISMO HOY

¿SON COMPATIBLES?

ORGANIZA: HOAC DE CORDOBA

TEMAS:

- I. LA SITUACION ACTUAL DE UN DEBATE HISTORICO.
- II. MATERIALISMO DIALECTICO Y FE
- III. MATERIALISMO HISTORICO Y FE.
- IV. LA CRITICA MARXISTA A LA RELIGION.
- V. LOS TEMAS PENDIENTES EN LA CONFRONTACION MARXISMO-CRISTIANISMO.

Conferenciante: **ALFONSO FERNANDEZ CASAMAYOR** (Consiliario General HOAC)

Días: del 3 al 6 de Diciembre. Hora: 8 Tarde.

Lugar: SALON DE ACTOS DEL

MONTE DE PIEDAD Y CAJA DE AHORROS DE CORDOBA

(Sito en Avenida del Generalísimo)

Caja de Ahorros
Confederada

- Moviments antifranquistes d'Església.
- Gran pluralitat de col·lectius i vessants.

Cartell d'una trobada sobre el diàleg entre cristianisme i marxisme (Arxiu General de la HOAC).

2- Context històric: «fills del nostre temps». Papa Joan XXIII, el «papa bo»

- Papa Joan XXIII (pontificat del 28 d'octubre de 1958 al 3 de juny de 1963).

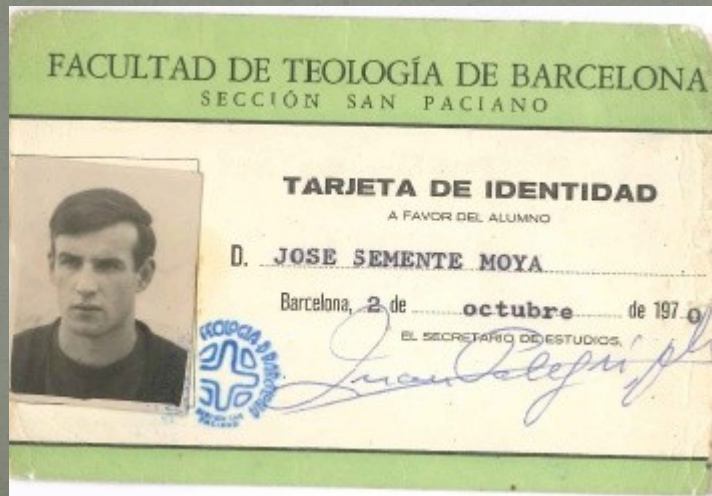
2- Context històric: «fills del nostre temps». Concili Vaticà II (1962-1965)

Basílica de Sant Pere durant la inauguració del Concili Vaticà II (11 d'octubre de 1962).

2- Context històric: «fills del nostre temps»

- Noves generacions de seminaristes i sacerdots que no van patir les conseqüències de la Guerra Civil.
- Significació del context internacional i estatal.

Targeta d'identitat de la Facultat de Teologia de Barcelona de Josep Sementé. Curs 1970-71.

3- Educació al Seminari i altres centres eclesiàstics

- Ruptura entre l'educació als seminaris i la realitat.
- Clergat més jove i amb formació a universitats del centre d'Europa.
- Fenomen de les secularitzacions.

Classe de 5è curs al Seminari Menor de Tarragona. 1962.

Grup de seminaristes de Tarragona del 2n curs de Filosofia. 1964.

4- Conscienciació de la problemàtica obrera. Per què sacerdot obrer?

- Motivacions:
- Procedència familiar: consciència de classe o «de baix».
- Visites a les barraques i el contacte amb la gent humil.
- Força i dinamisme dels moviments especialitzats de l'Acció Catòlica.
- Exemple dels sacerdots obrers de França.

4- Conscienciació de la problemàtica obrera. Per què sacerdot obrer?

- Motivacions:
- Autenticitat de la missió obrera.
- Buscar el lloc i la manera de viure honestament l'Evangelí.
- Desig de viure segons l'esperit de Sant Francesc d'Assís.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona. Orígens del fenomen

Cardenal E. Suhard

Trobada de Capellans Obrers dels Països Catalans. La Selva del Camp, 1986.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona

- Sacerdots diocesans: barris perifèrics de Reus i Tarragona.
- Ordes religiosos: només als barris de Ponent de Tarragona.
- Jesuïtes.
- Operari diocesà.
- Franciscans.

El jesuïta obrer Jaume Cisteró a una visita com enllaç sindical a Cuéllar (Segovia). 1976.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona. Els pioners: Jaume Fernàndez i Ramon Pedro (barris de Pelai i Sol i Vista, Reus)

Ordenació sacerdotal de Jaume Fernàndez a la
catedral de Tarragona. 18 de desembre de 1965.

Estampa de l'ordenació de
Jaume Fernàndez.
Autor: Lluís Maria Saumells.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona. Els pioners: Jaume Fernàndez i Ramon Pedro (barris de Pelai i Sol i Vista, Reus)

Primera comunió al barri de Pelai de Reus. 1970.
A la fotografia apareixen Ramon Pedro i Jaume
Fernàndez, els primers sacerdots obrers de la
diòcesi de Tarragona.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona. Els pioners: Jaume Fernàndez i Ramon Pedro (barris de Pelai i Sol i Vista, Reus)

Casament de Jaume Fernàndez i Maria dels Àngels Flores a les escoles del barri de Pelai de Reus. Presideix la cerimònia Mn. Josep Asens, i apareixen nois i noies del Centre Cultural Juvenil cantant i tocant la guitarra. 1 de juny de 1974.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona. Els pioners: Jaume Fernàndez i Ramon Pedro (barris de Pelai i Sol i Vista, Reus)

Celebració del casament de Jaume Fernàndez i Maria dels Àngels Flores al barri de Pelai de Reus. Fou convidada la gent dels barris de Pelai i Sol i Vista de Reus. 1 de juny de 1974.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona.
Jesuïtes obrers: Domingo Melero, Jaume Cisteró, Miquel
Sunyol i Juan Luis de Olives (la Floresta i Bonavista)

Francesc Xammar, Domingo Melero i
Jaume Cisteró. La Floresta.

Jaume Cisteró i Domingo Melero (al
mig Toni Pascual). La Floresta.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona. Jesuïtes obrers: Domingo Melero, Jaume Cisteró, Miquel Sunyol i Juan Luis de Olives (la Floresta i Bonavista)

Jaume Cisteró i Domingo Melero (al mig Pedro Massanet, missioner a l'Índia durant 40 anys).
La Floresta.

Domingo Melero, Jaume Cisteró, José María Díez-Alegría, Padre Llanos, Jaume Fernández i Francesc Xammar.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona.
Jesuites obrers: Domingo Melero, Jaume Cisteró, Miquel Sunyol
i Juan Luis de Olives (la Floresta i Bonavista)

Miquel Sunyol, Jaume Cisteró i
Domingo Melero.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona.
Jesuïtes obrers: Domingo Melero, Jaume Cisteró, Miquel Sunyol
i Juan Luis de Olives (la Floresta i Bonavista)

Jaume Cisteró. Bellvitge.
1970-1971.

Miquel Sunyol. Bonavista.
Setembre de 2013.

Domingo Melero. San Sebastián
de los Reyes (Madrid).
Deseembre de 2022.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona. Operaris diocesans: Antonio García Hoya (Bonavista)

Don Faustino Arnal Gállego

"Pasó haciendo el bien" Hechos 10,38

Don Faustino i la missionera secular Maite Almandoz.
Bonavista, agost 2022.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona. Franciscans obrers: Victorino Martín, Xavier Rosich i Francesc Sangrà (el Pilar)

Agustí Ayats, Victorino Martín, Jaume Fernàndez i Miquel Sunyol. Bonavista, abril 2024.

5- Sacerdots i religiosos obrers de Tarragona. Sacerdots diocesans: Agustí Ayats i Francesc Vinyes (Icomar i Campclar)

Agustí Ayats. Parròquia de Santa Tecla, Campclar, abril
2013.

Francesc Vinyes, company
d'Agustí Ayats.

6- Xarxa de relacions humanes dels sacerdots obrers

- Altres sacerdots amb diversos compromisos.
- Missioneres de l'Institut de Missioneres Seculars de Tarragona.
- Militants dels moviments especialitzats de l'Acció Catòlica obrera (JOC i HOAC).
- Militància sindical i política a la clandestinitat.

6- Xarxa de relacions humanes dels sacerdots obrers. Capellans compromesos socialment

El jesuïta Francesc Xammar i el sacerdot diocesà Ricard Cabré, compromesos socialment, defensors dels Drets Humans i de la promoció de la classe obrera. Fotografies de març i setembre de 2013 a la Floresta i Reus.

6- Xarxa de relacions humanes dels sacerdots obrers. Missioneres seculares (IMS)

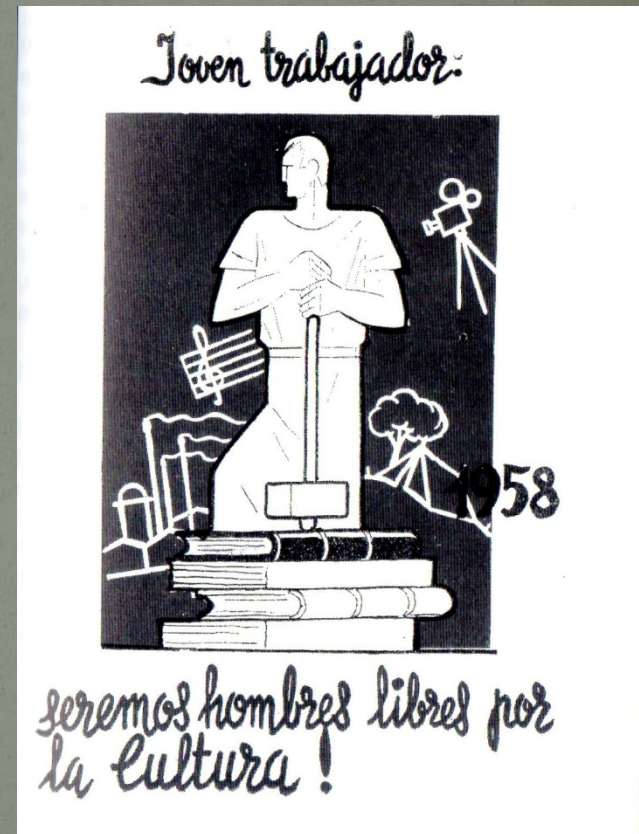
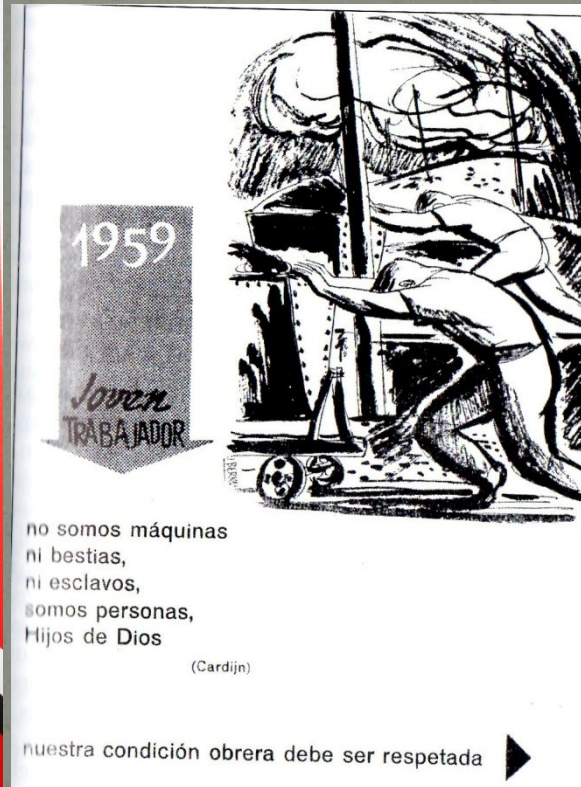
Missioneres seculares de Tarragona en un dinar de comunitat.

6- Xarxa de relacions humanes dels sacerdots obrers. Moviments especialitzats de l'Acció Catòlica

Trobada informal de militants de la JOC a Barcelona, a la zona del Raval. 1966

6- Xarxa de relacions humanes dels sacerdots obrers. Moviments especialitzats de l'Acció Catòlica

Publicacions i documents relacionats amb la JOC (Joventut Obrera
Catòlica).

6- Xarxa de relacions humanes dels sacerdots obrers. Militància sindical i política a la clandestinitat.

Teresa Fortuny, Anna Guasch, Pep Prats i Ángeles de la Fuente. Antics militants de la Joventut Obrera Catòlica (JOC) i de la Hermandad Obrera de Acción Católica (HOAC). Compromesos en la militància política i sindical a la clandestinitat.

6- Xarxa de relacions humanes dels sacerdots obrers. Militància sindical i política a la clandestinitat.

Josep Sementé. Antic alliberat de la Joventut Obrera Catòlica (JOC), vinculat al món obrer i la militància política i sindical.

Manifestació a Tarragona de l'1 de Maig. 1979-1980.

7- Repressió de l'Estat franquista a l'Església catòlica

- Paraigua legal de l'Església.
- Repressió en diferents graus:
- Denúncies i judicis.
- Intimidació, vigilància i persecució policial.
- Detencions.
- Ingrés a la presó.
- Tortures per part de les forces de l'ordre estatals.
- Agressions físiques i violència de grups ultres (anticlericalisme de dretes).
- Trasllats de parròquia.

7- Repressió de l'Estat franquista a l'Església catòlica

Mossèn Dalmau (Barcelona).

Diferència del grau de repressió Barcelona- Tarragona

Manifestació de capellans de Barcelona, la «marxa pacífica».1966.

7- Repressió de l'Estat franquista a l'Església catòlica

Assemblea dels treballadors de la fàbrica Song Alena. Tarragona, 1974.
El líder sindical era el jesuïta obrer Jaume Cisteró.

7- Repressió de l'Estat franquista a l'Església catòlica

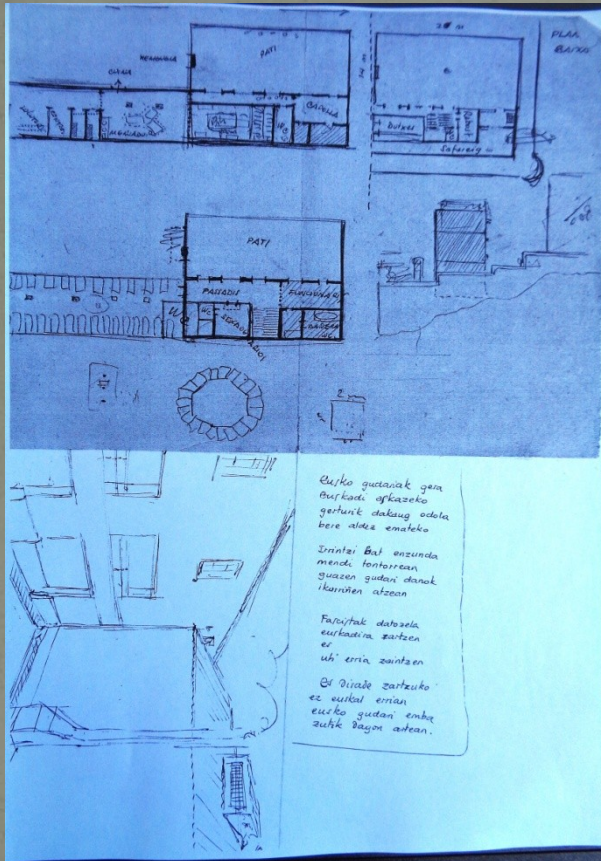
Vaga de la fàbrica Song Alena. Tarragona, 1974.

7- Repressió de l'Estat franquista a l'Església catòlica : presó per a capellans i religiosos

- Presó concordatària de Zamora.

7- Repressió de l'Estat franquista a l'Església catòlica : presó per a capellans i religiosos

Plànol de la presó concordatària de Zamora i himne basc.

D. RICARDO ZAPATERO SAGRADO
Director de la Prisión Central Provincial de Zamora.
Causa n.º. 241-67 Juzgado Orden Público.

FILIACION Y RESEÑA

NaturalezaBarcelona..
Edad ..29 años..
Estado civil ...Célibe..
Profesión Sacerdote..

SEÑAS PARTICULARES

Firma del licenciado,

CERTIFICO: Que en el día de la fecha ha sido licenciado definitivamente el penado JOSE MARIA GARRIDO CUMILL, por indulto en esta materia, por haber extinguido en este Establecimiento la pena de años, meses SEIS y UN día de P. menor, que por el delito de manifestación no pacífica no impuesta por el Tribunal de Orden Público, pasando a fijar su residencia a Barcelona, Avda. Meridiano n.º. 179-2ª.

Se le entrega en concepto de socorro la cantidad de

Y a fin de que no se le ponga impedimento alguno y pueda acreditar su persona, se expide la presente en Zamora nueve de marzo de 19. 70.

T. P. A. — Mod. 141 (685)

Fórmula Dactiloscópica Registrada en el libro correspondiente al número 4265 de 9 de marzo de 19. 70.

El Subdirector,

FICHA

Indult de Josep Maria Garrido.

8- Reflexions finals

- 1- Associació automàtica Església- món conservador i de dretes.
- 2- Desig d'estar al costat del món obrer. Exclusiu dels capellans obrers?
- 3- Fenomen del sacerdoci obrer. Desaparició?
- 4- Minoria dintre de l'Església.
- 5- Conclusions uniformes?

